

Історико-політичні проблеми сучасного світу:
Збірник наукових статей. – Чернівці:
Чернівецький національний університет,
2018. – Т. 37-38. – С. 81-89

Modern Historical and Political Issues:
Journal in Historical & Political Sciences. – Chernivtsi:
Chernivtsi National University,
2018. – Volume. 37-38. – pp. 81-89

УДК: 339.732(478)

© Олександр Грібінча¹,
© Коріна Грібінча²

Ринок міжнародних банківських послуг та їх наслідки для економіки Республіки Молдова

Прогресуючи технологічну та наукову революцію, вона вступає в різні галузі економіки. Банківський сектор може конкурувати з великими високотехнологічними компаніями, Інтернет-банки, що забезпечують ефективне та недороге спілкування з клієнтами. У майбутньому банківський сектор буде конкурувати з великими високотехнологічними компаніями, такими як Facebook або Amazon, розглядаючи онлайн-банки на передньому краї в конкурентній боротьбі завдяки ефективній взаємодії з клієнтами та зниження витрат. Основною відмінністю між онлайн-новими банками та традиційними є відсутність великої офісної мережі: взаємодія з клієнтами здійснюється переважно через веб-сайти, мобільний банк, соціальні мережі або по телефону. Ці банки зазвичай розробляють власні високотехнологічні платформи. Протягом останніх десятиліть молдовські банки приєднали свою діяльність до нової законодавчої бази щодо впровадження стандартів Базель III, впровадивши пакет CRD IV, який буде впроваджуватися поетапно до 2020 року. реформування банківського сектору з акцентом на прозорість акціонерів з метою залучення нових інвесторів для задоволення більш високих вимог до якості, створення надійного корпоративного управління у банківському секторі, визначення філій банків та своєчасне відображення несприятливих позик у балансах банків. ІТ-парк створено в Молдові. Головною метою ініціативи є прискорення розвитку ІТ-індустрії за рахунок прискорення впровадження технологій у різних галузях, відкриття нових робочих місць, залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій і фахівців. Концепція моделі Молдови ІТ-парку стверджує, що вона є амбітним і знаковим проектом для розвитку інших областей; громада, яка буде рости з кожним роком, до якої приєднуються нові компанії та проекти, які зроблять нові успіхи. Всі учасники проекту хочуть, щоб Молдова ІТ Park стала корисним та ефективним проектом, що пропонує багатий цифровий контент та сучасні інформаційні послуги, що, у свою чергу, підвищить рівень економічної конкурентоспроможності та добробуту населення. Останнім часом ми спостерігаємо вражаючі зміни в банківських послугах. Банківська система співпрацює з ІТ-компаніями, щоб отримати конкурентну перевагу. Таким чином, будь-який банк здатний розробляти та надавати інноваційні рішення споживачам, упорядковуючи роботу та концепцію банківських послуг. Ці нововведення дають безпрецедентні можливості у фінансовій діяльності. У майбутньому банківські картки будуть виключені, банківські картки, філії та дочірні компанії будуть оптимізовані, а банки перейдуть від постачальників послуг / продуктів до розробників споживчих опцій та мрій. Будь-який каприз і транзакція будуть можливі з будь-якого куточка Землі. Дане дослідження має на меті з'ясувати тенденції розвитку світового банківського ринку та перспективи молдавського ринку.

Ключові слова: банківський сектор, майбутнє банків, віртуальні банки, банківські злиття, банківська конкурентоспроможність.

¹ Доктор, професор, Інститут міжнародних відносин Молдови, E-mail: agribincea@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-7883-7247>, <https://doi.org/10.31861/mhpi2018.37-38.71-79>.

² Доктор, старший науковий співробітник Національного інституту економічних досліджень, Молдова, E-mail: corina.gribincea@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2571-5849>, <https://doi.org/10.31861/mhpi2018.37-38.71-79>.

The market of international banking services and their implications on the economy of the Republic of Moldova

By progressing technological and scientific revolution it enters in various fields of the economy. The banking sector is able to compete with large high-tech companies, online banks ensuring effective and inexpensive communication with customers. The banking sector in the future will compete with large high-tech companies such as Facebook or Amazon, considering online banks on the forefront of the competitive fight due to efficient interaction with the customers and lower costs. The main difference between online banks and traditional is the absence of large office network: interaction with customers is mainly realized through websites, mobile banking, social networks or by phone. These banks usually develop their own high-tech platforms. Since the last decades, Moldovan banks have aligned their activities with the new legislative framework in relation to the implementation of Basel III standards by implementing the CRD IV package, which will be implemented in stages by 2020. At the same time, the National Bank of Moldova continues the process of promoting the banking sector reforms, focusing on shareholders 'transparency to attract new investors to meet higher quality requirements, establishing strong corporate governance in the banking sector, identifying bank affiliates and timely reflecting unfavorable loans in banks' balance sheets. The IT Park is set up in Moldova. The main objective of the initiative is to accelerate the development of the IT industry by accelerating the implementation of technologies in various fields, opening new jobs, attracting both internal and external investments and specialists. The concept of the Moldova IT Park model claims to be an ambitious and landmark project for the development of other areas; a community that will grow every year, to which new companies and projects will join and who will make new successes. All project actors want Moldova IT Park to become a useful and efficient project offering rich digital content and advanced information services, which in turn will increase the level of economic competitiveness and welfare of the population. Lately we witness spectacular changes in banking services. The banking system cooperates with IT companies to gain a competitive advantage. Thus, any bank is able to develop and deliver innovative solutions to consumers, streamlining the work and concept of banking services. These innovations offer unprecedented opportunities in financial activity. In the future, banking cards will be excluded, bank cards, branches and subsidiaries will be optimized, and banks will turn from service / product vendors to developers of consumer options and dreams. Any whim and transaction will be possible from any corner of the Earth. This research aims to elucidate trends in the global banking market and prospects for the Moldovan market.

Keywords: banking sector, the future of banks, virtual banks, bank mergers, bank competitiveness.

Formularea problemei. În următoarele două decenii, sectorul bancar este de așteptat să se schimbe drastic. În timp ce băncile sunt preocupate de propriile probleme mărunte, interioare, companiile-IT și start-up-învață treptat să penetreze și activeze în sectorul serviciilor financiar-bancare. Așa, circa 10% din veniturile Starbucks revine serviciilor financiare mobile. Amazon lansează propriul serviciu pentru recepționarea serviciilor de plăți bancare prin intermediul instalațiilor și tehnicii mobile, Facebook a permis utilizatorilor messenger în direct a expedia unuia-altuia bani. Băncile sunt nevoite a se adapta la jucul pe „teren nou” - în caz contrar ele sunt supuse unui declin lent, dar sigur spre pieire. Oamenii de știință, economiștii și bancherii înaintează diferite ipoteze cum va prezenta spațiul financiar și în ce mod băncile vor putea concura cu IT-companii.

Analiza cercetărilor și publicațiilor recente. Încă prin anii 1970, industria a fost transformată. Până atunci, majoritatea băncilor erau concentrate pe piețele interne, considerându-se instituții interne care gestionau afacerile străine. În prezent, sectorul bancar ocupă o poziție centrală în economia mondială³, având acces la capital, capacitățile tehnologice și rețeaua internațională pentru a facilita aceste activități. Băncile monitorizează sectorul de afaceri prin intermediul funcțiilor de evaluare, de stabilire a prețurilor și de acordare a creditelor⁴. În acest context, operațiunile unui comerț inter-

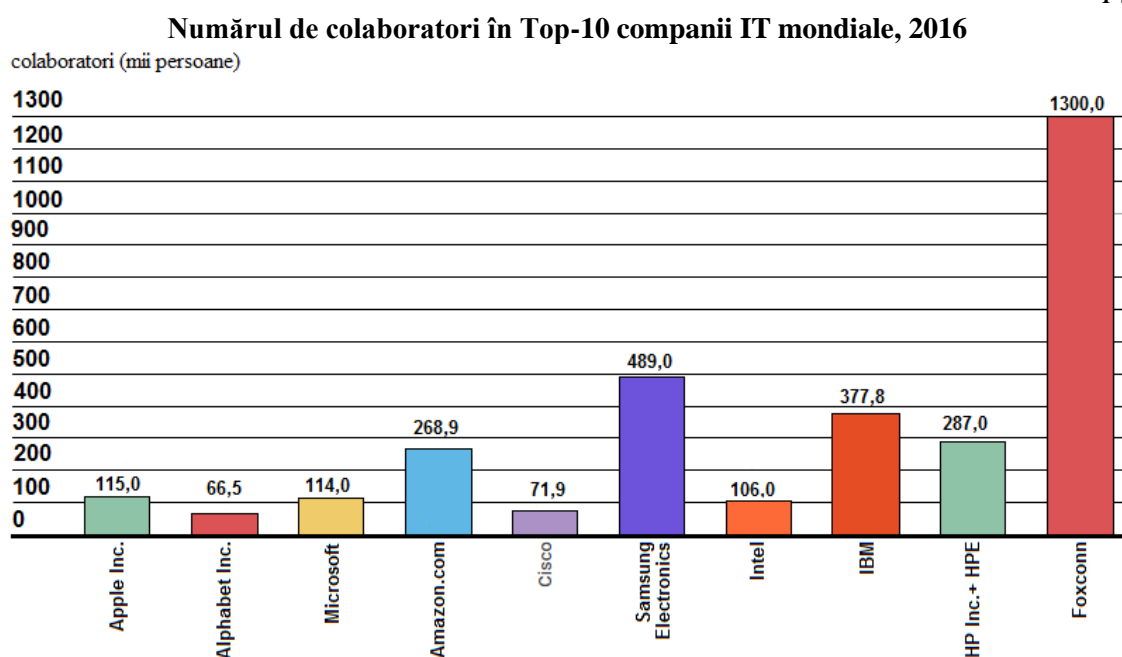
³ Thunman, Corporate Banking: Services and Relationships, International Journal of Bank Marketing, 10(2), pp. 10-16, 1992; Jayawardhena, C. and Foley, P. (2000) Changes in the banking sector – the case of Internet banking in the UK, Internet Research: Electronic Networking Applications and Policy, 10(1), pp. 19-30.

⁴ Verbrugge, J., Owens, W. and Megginson, W. (1999) State ownership and the financial performance of privatized banks: An empirical analysis, Conference Proceedings of a Policy Research Workshop Held at the

național de servicii, care au drept consecință fie crearea și gestionarea mijloacelor financiare, fie transportul de capital din surplusul de unități dintr-o țară într-o altă țară, fie medierea în cadrul finanțatorului național se numeste "activitate bancară internațională". În literatura de specialitate, regasim două diferite aspecte ale internaționalizării⁵. Primul aspect se referă la schimbul în ceea ce privește importul și exportul de servicii și tranzacții bancare; iar al doilea aspect, este legat de strategia băncilor de internaționalizare⁶. Printr-o revizuire amplă a literaturii relevante, s-a constatat, că motivul de bază pentru realizarea activităților bancare transfrontaliere este redistribuirea fluidității internaționale și a capitalului internațional între diferitele țări. Astfel, profitul din activitatea de internaționalizare a activității bancare este creșterea așa-numitului surplus al consumatorului, adică diferența dintre suma inițială pe care consumatorul trebuie să o plătească pentru o bancară serviciu și suma finală pe care o plătește în cele din urmă⁷.

Prezentarea principalului material de cercetare. Perspectiva băncilor on-line se datorează celor două aspecte: confortul și eficiența pentru client vizând activitatea bancară. Virtualizarea constituie unul dintre principalele tendințe de dezvoltare a sectorului bancar. Viitorul băncilor virtuale, în care nu vor fi cozi la birouri. Virtualizarea creează avantaje competitive, deoarece permite diminuarea costurilor și îmbunătățirea calității serviciilor. Băncile on-line mizează pe IT. De exemplu, un număr de jucători au făcut transferul de bani la fel de simplu ca și comunicarea pe rețele sociale. Bancile au dezvoltat în acest scop un messenger (program de comunicare on-line prin trimiterea de mesaje audio sau scrise în timp real între doi sau mai mulți utilizatori simultan), prin intermediul căreia este necesar doar pentru a selecta sursa, de introdus suma de transfer și de apăsat pe butonul "trimite". Printr-o altă aplicație banca mobilă pentru transferul de fonduri are nevoie doar pentru a selecta un destinatar din lista de contacte din rețelele sociale, cutiile poștale sau agenda telefonică.

Fig. 1

Sursa: Top-10 IT-companii mondiale: numărul de colaboratori și capitalizarea (infografica). <https://dev.by/lenta/main/top-10>

World Bank, Federal Reserve Bank of Dallas; Arteaga-Ortiz, J. Arbelaez, H. and Jeffus, W. (2007) Cross-Border Investment in the Latin American Banking Sector, Value Creation in Multinational Enterprise International Finance Review, 7, pp. 419–438.

⁵ Drogendijk, R. and Hadjikhani, A. (2008) "Internationalisation of bank enterprises in new emerging markets: the case of penetration and expansion into Eastern European countries", International Journal Business and Emerging Markets, 1(1), pp. 80-104.

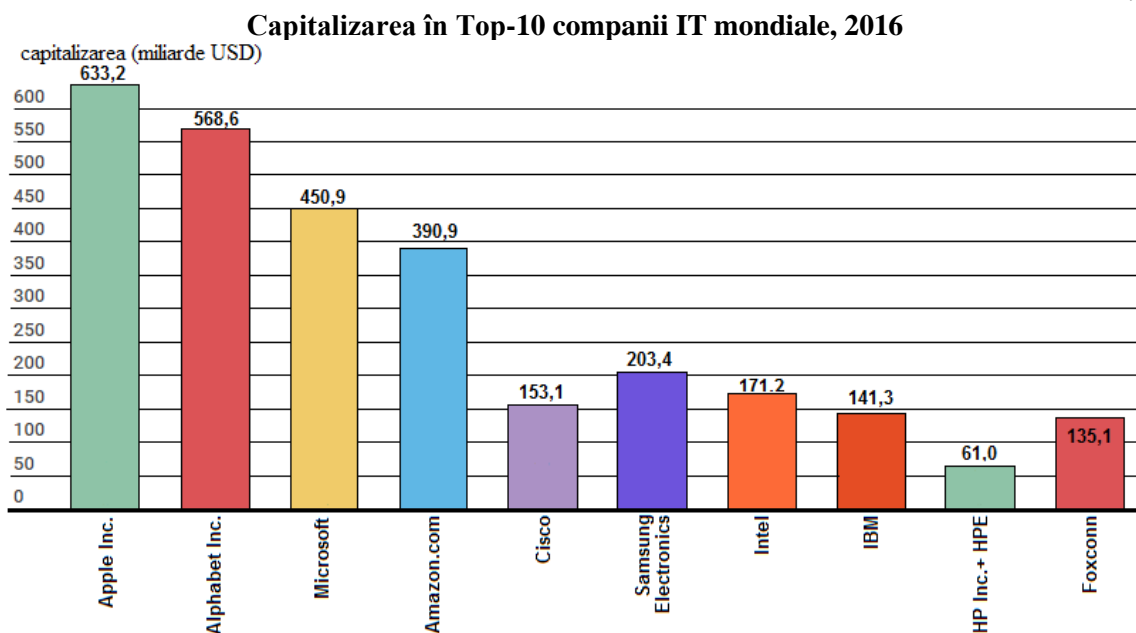
⁶ Vasiliadis, L. (2009) Greek banks' internationalisation: a suggested modelling approach, EuroMed Journal of Business, 4(1), pp. 88-103.

⁷ Germanidi, D. (1982) International Banking, eds. Papazizi, Athens.

Băncile ai implementat programe cu funcții din rețele sociale: toate conturile persoanelor fizice și juridice se reflectă concomitent pe ecran. A face un transfer bancar este egal cu executarea anumitei mișcări cu maus-ul pentru a declanșa diverse acțiuni. Orice tranzacție poate fi discutată în chats, fiecărei tranzacții se poate atașa un comentariu sau fotografie.

Băncile pot realiza tranzacția valutară on-line după cursul de la bursă. iBank se mândrește cu numărul elementelor de securitate. Conturile financiare nu se mai păstrează pe conturi de pe cartele – contul virtual se completează cu suma necesară nemijlocit înainte de a realiza operația comercială, expediind în ajutorul achiziției clientului SMS de către bancă. În așa mod, infractorii ar avea nevoie să compromită nu doar contul, dar, de asemenea, să intre fizic în posesia utilizatorului telefonului. "Cea mai sigură cartela – este cea pe care este 0".

Fig. 2

Sursa: Top-10 IT-companii mondiale: numărul de colaboratori și capitalizarea (infografica). <https://dev.by/lenta/main/top-10>

Se presupune că smartphone-uri și chips-uri încorporate vor înlocui cardurile de credit. Unii autori remarcă că "băncile digitale"⁸, își vor reduce din semnificație pe piață, filialele și reprezentanțele băncilor ca canale de deservire al clienților se va diminua pe măsura apropierii de digitalizare bancară. Doar în 2011 în toată Europa au fost închise circa 7200 de filiale și agenții. Nu este important cât de repede, dar filialele și sucursalele bancare vor dispărea.

Principalele Bănci din România - sucursale ale bancilor străine, pentru anul 2013⁹:

- Banca Italo Romena - Italia
- Bank of Cyprus - Cipru
- Bloom Bank France - Franța
- BNP Paribas Fortis - Belgia
- CaixaBank - Spania
- Citibank - Irlanda
- ING Bank - Olanda
- Montepio Credito - Portugalia
- TBI Bank - Bulgaria

Cu mare precizie se poate spune că cărțile tradiționale vor dispărea în următorii 10 ani. Ele vor fi înlocuite cu telefonul inteligent și chips-uri în haine, ceasuri inteligente și alte lucruri. În unele țări europene este deja posibil pentru a umple mașina cu carburanți, fără a merge în afară. Aplicația bancară

⁸ Digital bank: strategies to launch or become a digital bank (2014) / Chris Skinner. Singapore: Marshall Cavendish Business, 314 p.

⁹ http://www.banknews.ro/stire/67308_lista_bancilor_din_romania_-_sucursale_ale_bancilor_straine.html.

localizează stațiile de carburanți, și putem introduce numai numărul coloanei, marca de benzină. Alimentarea cu combustibil este pornită automat, imediat după primirea banilor în contul bancar. În curând mașinile vor fi alimentate cu benzină, "comunicând" cu stația de carburanți prin software.

Viitorul nu este departe, ci în prag. În metrou, se poate plăti tariful, apropiind smartphone-ul de turnichet NFC-cip și aplicația bancară. După câțiva ani, vom fi în stare să repetăm aceeași procedură, fără smartphon, prin cardul bancar la NFC-ring. Pentru a retrage bani de la bancomat de asemenea, nu va fi nevoie instalații speciale – doar accesând banking online prin utilizarea unui telefon inteligent, scanarea codului QR și intrăm în meniul retragerii de numerar. Noua economie se va baza pe chips-uri și obiecte prin internet, iar cota de numerar nu va depăși 30%. Cu toate acestea, pentru a eradică complet cache-ul nu va fi posibil chiar și de guvernele cele mai avansate. În Suedia, plățile prin virament au atins doar cota de 70%.

Sucursale bancare se vor transforma în showroom-uri. Principalele funcții ale sucursalelor bancare cu amănuntul ale secolului 20 –sunt tranzacțiile în numerar: depuneri și retragerea lor. În secolul XXI, tranzacțiile sunt on-line și nu va fi nevoie de multe sucursale bancare. Nu este necesar de așteptat pentru consultare în cazul în care există o aplicație mobilă și un centru de apel al băncii. În viitor, departamentul va juca un showroom-uri, unde clienții sunt instruiți cum de utilizat funcția banking de pe telefonul mobil sau produse noi.

Companii de acest gen deja există din 2012 în Polonia (mBank), care a propus o arhitectură nouă pentru băncile sociale digitale. Clienții săi pot efectua tranzacții prin Facebook, prin videoservicii etc. Banca a închis practic toate sucursalele, iar cheltuielile pentru menținerea infrastructurii vechi au fost direcționate spre publicitatea metodei noi. Ca rezultat circa 2/3 din clienți au acceptat platforma nouă¹⁰.

Alt exemplu poate servi banca digitală britanică Atom. Banca a primit licența bancară și acum își desfășoară cu succes activitatea. Atom prestează servicii exclusiv prin instalații electronice mobile. Pentru deschiderea contului clientul trebuie doar să instaleze softul necesar în telefonul mobil, a se loga în el, a selecta tipul de cont, a fotografia buletinul și a indica unele date. Bănci de acest tip există și în Rusia¹¹. «Тинькофф Банк» nu dispune de sucursale sau bancomate, iar toată deservirea se realizează la distanță. Concomitent internet-banking se consideră ca cel mai bun în Rusia deja de mai mulți ani.

Serviciul de internet banking are astfel marele avantaj că te scutește de drumurile la bancă pentru o gamă diversificată de operațiuni, de la transferuri de bani la servicii de debit, plata facturilor, vizualizarea extraselor de cont, constituirea de depozite sau solicitarea unui credit.

Colaborarea cu furnizorii de bunuri și servicii. Băncile dispun de ceva ce nu există la *Google, Facebook*, și la mii de magazine on-line - accesul la cardul de credit al utilizatorilor. Vânzătorii de bunuri și servicii pot doar ghici ceea ce fac clienții în afara platformei de tranzacționare. De exemplu, vânzătorul de produse nu știe că clientul lor tocmai a procurat un bilet de avion spre Paris, iar vânzătorul de bijuterii nu sunt conștienți de faptul când este aniversarea soțiilor cumpărătorilor. Dacă vânzătorii ar fi dispus de informație, ar satisface mai bine doleanțele clienților. Toată această informație este disponibilă la bănci. Dar băncile nu pot dezvălui informația confidențială despre clienții săi în mod deschis – ce poate conduce la pierderea imaginii și probleme cu organele de control. Însă aspra datelor anonime aceste restricții nu se răsfrâng. Întreprinderile financiare vor câștiga pe baza colaborării cu companiile comerciale.

Pentru realizarea elementelor competitive s-au întreprins măsuri pentru a consolida piața serviciilor IT. Produsele de calitate înaltă fac producătorul și țara cunoscute în întreaga lume, ceea ce vă permite să exporte produse/servicii bancare cu costuri ridicate. Aceste inovații fac posibilă plata salariilor înalte lucrătorilor, impozite mari către stat și numai în acest mod se poate obține bogăția și prosperitatea țării. Parcurile IT permit simplificarea activității companiilor IT în tot ceea ce se referă la relațiile cu statul și mai ales în domeniul rapoartelor fiscale și al documentelor justificative ale tranzacțiilor în ceea ce privește oportunitatea cheltuielilor lor în scopuri fiscale. Acest lucru va permite companiilor IT să se concentreze asupra activității lor principale - dezvoltarea de produse și servicii competitive la nivel global. În această asociație s-au înrolat companii naționale: Alfasoft, ES Technosoft, Esempla

¹⁰ The Future Of Coding Is Here, And It Threatens To Wipe Out Everything In Its Path. <https://techcrunch.com/2015/09/27/the-future-of-coding-is-here-and-threatens-to-wipe-out-everything-in-its-path>.

¹¹ Analizii: băncile on-line vor forma avangarda concurenței cu IT-companii. <https://ria.ru/economy/20151030/1310838013.html>.

Systems, FBS-Group, Inther Software Development, Invensis Soft, MetaSystem, Nocsoft, QSystems, Ritlabs, Simpals Dev, Simpals Studio, Starlab, Switchover și Webtech.

Sistem inteligent pentru urmărirea cheltuielilor. Tehnologiile impun băncile să fie mai umane, inteligente, și în opinia autorilor cercetării vor putea recunoaște clienții și a previziona comportamentul lor. Previzionarea se concentrează asupra evenimentelor viitoare. Pe baza cunoașterii comportamentului organizațional, managerii pot previziona anumite răspunsuri comportamentale în raport cu schimbările. Astfel, un manager poate anticipa comportamentul consumatorilor fideli și va folosi aceste informații pentru luarea unor decizii. Comportamentul organizațional oferă tehnici care facilitează controlul oamenilor. Cu toate că societatea modernă are la bază conceptul libertății individului, controlul comportamentului este privit de manageri ca un instrument valoros oferit de comportamentul organizațional în obținerea eficienței.

Principalele tendințele al vectorului inovațional va fi orientat spre:

- ascensiunea calitativă/cantitativă serviciilor/produselor bancare, sporind competitivitatea;
- trecerea de la dictatul bancar la colaborarea și stabilirea oportunității clientului de a dicta;
- substituirea factorului uman cu tehnologii de vârf, automatizarea și robotizarea operațiunilor;
- substituirea serviciilor bancare de lucru cu clienții prin aplicații telefonice;
- înclinarea tendințelor spre bănci virtuale și posibilitatea obținerii creditelor prin aplicații telefonice;
- trecerea totală al plăților pentru servicii prin metoda virtuală telefonică;
- sporirea securității și excluderea riscurilor prin diverse tehnologii informaționale.

Banca viitorului va dispune de mai multă informație despre client decât este în prezent. Bancherii vor cunoaște cu ce probabilitate o persoană poate pierde locul de muncă sau, dimpotrivă, va fi avansat în post, dacă salariul său va fi stabil sau va crește. Noile tehnologii vor ajuta băncile să decidă cu privire la emiterea în mod automat și în mod individual creditele pentru fiecare persoană.

API (Application Programming Interface). API-uri – sunt normele, care reglementează modul în care programele software interacționează unele cu altele. Fiecare bancă dispune de multiple complexe de programe, elaborate în diferite perioade, de diferiți programatori. Cu timpul codul programelor se extinde la sute de mii și implementarea inovațiilor devine tot mai dificil. De a concura cu companiile IT este posibil doar printr-o metodă – de a reuni toate programele într-un sistem unic prin intermediul API și unui nucleu digital.

Experții și ziariștii deja discută despre o nouă eră în softuri. În unele lucrări¹² autorii polemizează asupra importanței API-first design. Anterior pe prim plan se pune interfață, dar această sarcină în curând devine secundă. Important devine arhitectura API și care, în cele din urmă va fi front-end - nu este atât de important.

API-ul este necesar pentru bănci pentru a crea propriile lor de bază digital și pentru a interacționa mai bine cu clienții. Un mare exemplu de inovație în acest domeniu – *Fidor Bank*. Recent instituția financiară a primit un premiu *Global Banking Awards* pentru platforma API, care permite clienților și partenerilor a se conecta indirect la bănci¹³.

Pe baza acestei tehnologii, clienții băncii pot transfera bani prin intermediul Twitter, a comercializa și utiliza criptomoneda prin utilizarea terților pe baza serviciilor bancare. Criptomoneda sau criptomoneda (din engleză *CryptoCurrency*) este un tip de monedă digitală, virtuală, o monedă surogat, nebanară, folosită ca mijloc de plată, (ex: *Bitcoin, Litecoin, Dogecoin, OneCoin, PreisCoin*). În Germania, există deja un singur API, folosindu-se care, clientul poate lucra cu orice bancă din țară. Funcționează un sistem similar în Polonia: identificat într-una dintre bănci, se poate deschide un cont în altul. A șasea cea mai mare bancă din Spania, Bankinter, folosește Amazon cloud pentru a rula simulări de risc de credit în 20 de minute, până la 23 de ore înainte. O firmă importantă de investiții americane utilizează AWS pentru a rula simulări de risc de credit pentru datoria pe termen lung și garantate cu titluri de capital în filiala sa din Londra. Prin utilizarea AWS se poate scala în sus cantități mari de infrastructură de tehnologie la cerere și să plătească doar pentru ceea ce-l folosește. Având o astfel de capacitate de calcul vastă disponibile, la cerere, este extrem de important în industria piețelor de capital în cazul în care milisecunde poate însemna milioane de diferență în profit, compania a spus.

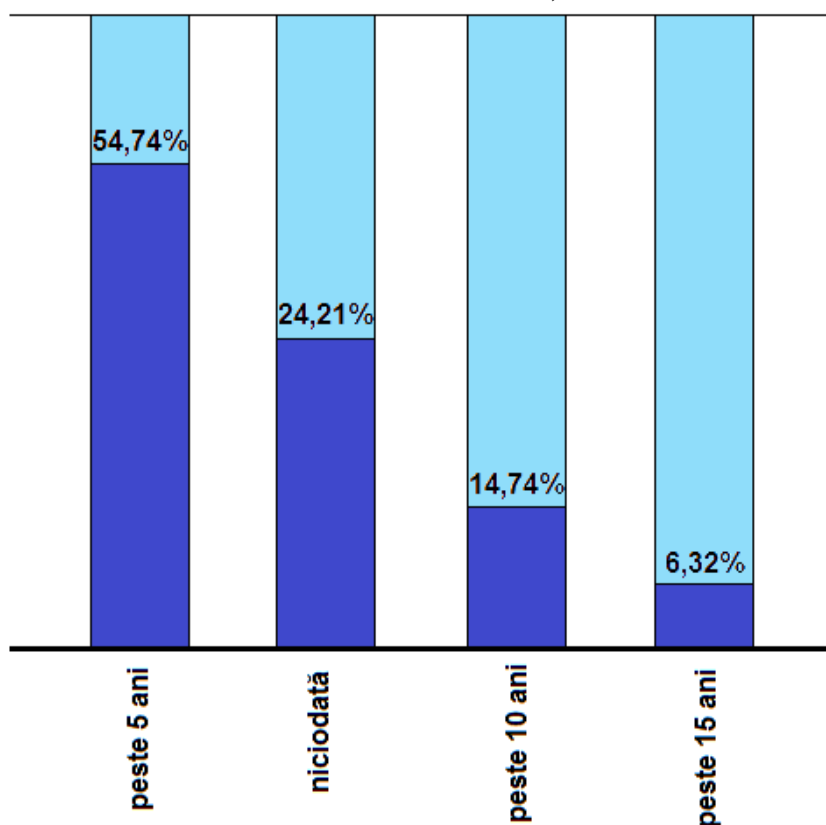
¹² The Future Of Coding Is Here, And It Threatens To Wipe Out Everything In Its Path. <https://techcrunch.com/2015/09/27/the-future-of-coding-is-here-and-threatens-to-wipe-out-everything-in-its-path>.

¹³ Cum vor arăta băncile viitorului. <http://tv.rbc.ru/archive/levchenko/589c941d9a7947ef0647823d>.

Structurile financiare tot mai mult devin aseamănătoare cu IT-companii, iar pentru aceasta este necesar de centre de calcul performante. Primii pași în această direcție deja s-au întreprins de către banca olandeză *DNB*, care a permis utilizarea *Amazon Web Services* pentru un șir de servicii bancare, inclusiv web site-uri, aplicații mobile, platforma de retail banking, calcule de înaltă performanță și analiza riscului de credit. Aceste tehnologii sunt utilizate și de alte bănci, printre care regăsim banca olandeză *Robecocu* active de 8 miliarde USD, banca spaniolă *Bankinter*, *Suncorp Bank Australia* etc. Totuși cum va arăta banca pe viitor? Sau își va stopa activitatea sau se va transforma în IT-companie.

Fig. 3

Rezultatele sondajului bancherilor, privind întrebarea peste câți ani telefonul mobil va substitui cardul bancar, 2016

Sursa: investigațiile autorilor.

Actualmente băncile și IT-companiile, antrenate în prestarea serviciilor financiare, ocupă o poziție rivală în tendința a atrage de partea sa o parte a pieței. IT-companiile dispun de elaborări și tehnologii noi, parte forte a băncilor constă în experiența pe piața financiară și oportunitatea de presta servicii financiare complexe. Important este de a clarifica, posibilitatea băncilor către a luptă concurențială cu IT-companii pentru o „nișă” pe piață sau pentru o sinergie între concurenți.

Ca rezultat al investigațiilor putem **concluziona:**

1. Apar schimbări în comportamentul oamenilor, care nu doresc a pierde timpul pentru a face cumpărături, deplasări, pe care le pot obține la distanță.

2. Creșterea cheltuielilor pentru IT. Costul rezolvărilor IT pentru activitatea bancară an de an crește, dar și în structură au apărut schimbări. Câțiva ani în urmă principalele cheltuieli reveneau pentru sistemul de comunicare și amortizarea lor, rețele, server și activitatea managerilor în secții. După 2010 tendințele au început a se schimba, băncile au început a investi accelerat în colectarea informației și sporirea securității bancare. Aceste investiții au dat un impuls dezvoltării. Sistemul bancar se află în căutarea specialiștilor IT. Sectorul Tehnologiilor Informaționale (IT) din R. Moldova a cunoscut o creștere constantă în ultimii ani, în pofida crizei din alte domenii economice. Specialiștii IT sunt „căutați” și remunerați de companiile din țară cu salarii mai mari decât ale unui ministru. Numărul lor rămâne însă foarte mic, motiv pentru care pe piața muncii se duce o adevărată luptă pentru angajarea tinerilor încă de pe băncile universității. Salariul minim pentru un specialist IT constituie 400-500

USD/lună. (Media salarială pe economie 2016, în R.Moldova – 5 084,0 MDL / lună; k) Activități financiare și de asigurări – 10 338,9 MDL / lună). Un programator normal în Moldova primește de la 1.000 la 4.000 USD / lună. Și în Statele Unite este identic¹⁴.

3. Ecosistemă proprie. Companiile mari nu sunt tentate spre distribuția doar unui produs. Ele își orientează vectorul spre formarea unor ecosisteme, care va deveni distribuitorul unor servicii multiple și va acționa ca un magnet pentru atragerea clienților. Aceasta necesită alocări financiare substanțiale în sistemele IT. Ca urmare, aceste companii dispun de treu variante vizând evaluarea perspectivelor: ași elabora propriul ecosistem, a se integra în careva străin sau a dispărea. Pe lângă toate este necesar de echipă, prezența unui lider versat, prezența unui număr considerabil de consumatori cu venituri nu mai mici de 1000 USD.

4. E-Marketplace (piață virtuală unde cumpărătorii și vânzătorii se întâlnesc pentru a schimba produse, servicii sau informații). În modele tradiționale de comerț electronic observăm doar deservirea *sell-side, a părții, care organizează desfacerea*, iar e-marketplace se orientează spre interacțiunea mai largă – ea singură devine dirijorul ecosistemului, în care locuiesc clienții și furnizării, care sunt consumatori în final. Pe viitor circa 50% din tranzacții vor fi realizate prin acest sistem. Ca exemplu servește grupul *Alibaba*, care cuprinde peste 50% din piața Chinei în contextul interacțiunii vânzător-cumpărător. *Amazon*, obține circa 50% din venit pe seama prestării oportunității vânzătorilor de a găsi cumpărătorul prin intermediul platformei. În sistemul nou e-comm, operatorii logistici-poștali, importanți comercianți cu amănuntul, băncile și jucători IT importanți vor deveni e-marketplace.

5. Criptovalută la moment nu a devenit un jucător semnificativ pe piața tranzacțiilor electronice. La moment *Visa și Master Card*, nu văd în criptovalută concurent serios. Poate pe viitor ele vor avea o semnificație mai mare, dar la zi, prezența lor este slab vizibilă.

6. Chat – program care permite conversațiile on-line cu transmitere (aproape) instantanee a mesajelor. Clienții nu vor suna. Pentru a comunica eficientă băncile trebuie să se integreze cu rețelele de socializare și a lansa pe ele chat-uri. Față de chat trebuie de apropiat creativ, el trebuie dezvoltat, făcând extensii vocale, etc., in caz contrar ideea poate fi costisitoare și ineficientă. Actualmente unele bănci, cu întârziere, au dotat cu diverte tehnologii, intelect artificial și rețelele neurale. În așa mod ele devin cu *auto-organizare, iar chat-urile pot fi integrate cu canalele bancare, unde fiecare poate scri*.

7. Cashless (fără numerar, fără bani). Băncile de astăzi sunt puțin convingătoare vis-a-vis de numerar. Obținerea banilor în numerar este gratuit, pentru elibera un depozitul de numerar – pe gratuit, iar pentru un transfer de bani fără numerar – se percepe un comision. Instituțiile financiare, nu stimulează tranzacțiile prin viraemnt. Ca săse simtă efecte este necesar ca majoritatea băncilor să treacă la aceste metode.

8. Bek-office trebuie să devină o platforma IT. Departamentul back office este format din persoane cu o pregătire de specialitate, care urmăresc executarea ordinelor și confirmă executarea sau neexecutarea acestora departamentului de fornt office. Urmărirea executării ordinelor constă în: Incasarea valorii ordinelor de cumpărare și plata valorii ordinelor de vânzare în perioada de decontare; Confruntarea rapoartelor de tranzacționare zilnice transmise de ambele piețe cu confirmările de executare a ordinelor; Urmărirea înregistrării dividendelor și dobânzilor conform cu datele primite de la departamentul contabilitate; Arhivarea ordinelor executate, expirate, anulate sau modificate, precum și a certificatelor de acționari. Serviciul trebuie modernizat și automatizat.

9. Sinergia mai eficientă decât confruntarea. Instituțiile financiare pot prelua piața băncilor de creditare și a transferurilor P2P, precum și plățile contactless. Dar, chiar și fără bănci instituțiile financiare nu vor supraviețui, deoarece în activitatea sa vor utiliza băncile de tip classic deja existente. Din aceste motive este necesar nu de a face rebranding pieței, ci de a imbina posibilitățile unora și altora. Deciziile viitoare sunt după imbinarea sistemelor financiare și bancare (interne și externe).

10. Big Data – este viitorul, care va permite al cunoaște mai bine pe clientul băncii. Problema constă în faptul, că multe bănci deja s-au învățat a colecta masive mari de date, dar puțin cile le poate analiza.

În aceste condiții este necesar maximal de a spori nivelul securității, care va permite utilizarea celor mai noi tehnologii, bazate pe intelect artificial, biometrie, Big Data și alte tehnologii inovaționale.

References

¹⁴ http://www.publika.md/salarii-bune-pentru-programatori-vezi-cat-se-castiga-in-it_330611.html.

1. Analiștii: băncile on-line vor forma avangarda concurenței cu IT-companii. <https://ria.ru/economy/20151030/1310838013.html>.
2. Cum vor arăta băncile viitorului. <http://tv.rbc.ru/archive/levchenko/589c941d9a7947ef0647823d>.
3. Câștigul salarial mediu pe Activități economice, Anul 2016, [http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala__03%20FM__SAL010__serii%20lunare/SAL015100.px/table/tableViewLayout1/?rxid=ab853741-0baf-4ad7-bea4-0768f496c793].
4. Digital bank: strategies to launch or become a digital bank (2014) / Chris Skinner. Singapore: Marshall Cavendish Business, 314 p.
5. În Republica Moldova e „foame” de specialiști IT/ <http://www.timpul.md/articol/in-republica-moldova-e-foame-de-specialiti-it-44737.html>.
6. Some Banks Are Heading To The Cloud – More Are Planning To. <https://www.forbes.com/sites/tomgroenfeldt/2014/06/26/some-banks-are-heading-to-the-cloud-more-are-planning-to/#73c613c58c9b>.
7. The Future Of Coding Is Here, And It Threatens To Wipe Out Everything In Its Path. <https://techcrunch.com/2015/09/27/the-future-of-coding-is-here-and-threatens-to-wipe-out-everything-in-its-path>.
8. Top-10 IT-companii mondiale: numărul de colaboratori și capitalizarea (infografica). <https://dev.by/lenta/main/top-10>.
9. Vânzătorul intelectului. <http://forbes.net.ua/magazine/forbes/1427402-prodavec-intellekta>.
10. <https://delo.ua/finance/top-10-tezisov-o-cifrovom-nastojaschem-i-buduschem>.
11. http://www.banknews.ro/stire/67308_lista_bancilor_din_romania_-_sucursale_ale_bancilor_straine.html.
12. http://www.publika.md/salarii-bune-pentru-programatori-vezi-cat-se-castiga-in-it_330611.html.